ប្រព័ន្ធចំណាត់ថ្នាក់វិទ្យាប៊្លូម

Bloom's Taxonomy

ដោយ៖ លោក មាឃ សារី, លោកបណ្ឌិត សូ សុធីរ លោក លី តុង,
លោកស្រី ឃាង ជានី នាយកដ្ឋានវិទ្យាសាស្ត្រអប់រំ
នៃវិទ្យាស្ថានមនុស្សសាស្ត្រ និងវិទ្យាសាស្ត្រសង្គម

សារតារ

ចំណាត់ថ្នាក់វិទ្យារបស់ប៊្លូម ជាសំណុំនៃគំរូឋានានុក្រមបី ដែលត្រូវបានប្រើ ដើម្បីចាត់ថ្នាក់គោលបំណងនៃការអប់រំនៅក្នុងកម្រិតនៃភាពពេញលេញ និងជាក់លាក់។ ឋានានុក្រមទាំងបីនេះ គ្របដណ្ដប់លើវត្ថុបំណងនៃការរៀនសូត្រនៅក្នុងវិស័យពុទ្ធិ វិស័យសញ្ចេតនា និងវិស័យចិត្តចលនា។ ឋានានុក្រមវិស័យពុទ្ធិ ជាការផ្ដោតជាចម្បងនៃការអប់រំបែបប្រពៃណីភាគច្រើន ហើយត្រូវបានប្រើជាញឹកញាប់ ដើម្បីរៀបចំរចនាសម្ព័ន្ធវត្ថុបំណងសិក្សា តាមកម្មវិធីសិក្សា ការវាយតម្លៃ និងសកម្មភាពសិក្សា។

គំរូទាំងនោះ ត្រូវបានគេដាក់ឈ្មោះតាម បេនចាមីន ប៊្លូម (Bloom) *ដែលជាប្រធានគណៈកម្មាធិការអ្នកអប់រំ និងដែលបានបង្កើតចំណាត់ថ្នាក់វិទ្យានេះ។ គាត់ ក៏បានកែ សម្រួលកម្រិតស្ដង់ ដាដំបូងនៃអត្ថបទចំណាត់ថ្នាក់វិទ្យានៃវត្ថុបំណងអប់រំ៖ ការធ្វើចំណាត់ថ្នាក់នៃវត្ថុបំណងអប់រំ។*

ថ្វីបើការដាក់ឈ្មោះតាមប៊្លូមក៏ដោយ ការបោះពុម្ពសៀវភៅចំណាត់វិទ្យា នៃវត្ថុបំណងអប់រំ បានធ្វើតាមសន្និសីទជាបន្តបន្ទាប់ពីឆ្នាំ១៩៤៩ ដល់១៩៥៣ ដែលត្រូវបានរចនាឡើង ដើម្បីធ្វើឱ្យប្រសើរនូវទំនាក់ទំនងរវាងអ្នកអប់រំ អំពីការរចនាកម្មវិធីសិក្សា និងការប្រឡង។

នៅឆ្នាំ១៩៥៦ សៀវភៅទី១៖ វិស័យពុទ្ធិ ត្រូវបានបោះពុម្ពផ្សាយ។

នៅឆ្នាំ១៩៦៤ សៀវភៅទី២៖ វិស័យសញ្ចេតនា ត្រូវបានបោះពុម្ព។

ចំណែកវិស័យចិត្តចលនាចម្បងចំនួនបួន ត្រូវបានបង្កើតឡើងដោយ RH Dave (១៩៦៧),EJ Simpson(១៩៧២), AJ Harrow(១៩៧២)*និង*ARomiszowski*។វិស័យចិត្តចលនារបស់* Dave *ជាវិស័យដ៏សាមញ្ញបំផុត និងងាយស្រួលក្នុងការអនុវត្តនៅក្នុងបរិស្ថានរួម។*

ចំណាត់ថ្នាក់វិទ្យារបស់ប៊្លូម មានបីគឺ វិស័យពុទ្ធិ វិស័យចិត្តចលនា និងវិស័យសញ្ចេតនា។ កំណែប្រែថ្មីនៃចំណាត់ថ្នាក់វិទ្យាសម្រាប់វិស័យពុទ្ធិ ត្រូវបានបង្កើតឡើងក្នុងឆ្នាំ២០០១។

១-វិស័យពុទ្ធិ

ចំណាត់ថ្នាក់វិទ្យាបែបចាស់

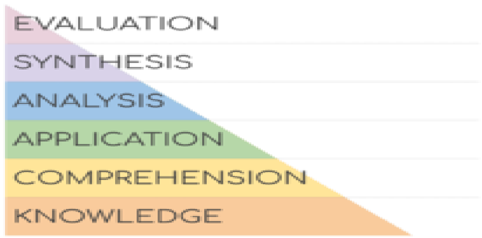

វិស័យពុទ្ធិបែបចាស់ ចែកជា៖

១-ចំណេះដឹង (Knowledge)

ចំណេះដឹង ពាក់ព័ន្ធនឹងការស្គាល់ ឬចងចាំការពិត ពាក្យសព្ទ បញ្ញត្តិមូលដ្ឋាន ឬចម្លើយ ដោយមិនចាំបាច់យល់ពីអត្ថន័យរបស់វា។

លក្ខណៈរបស់វា រួមមាន៖ ចំណេះដឹងជាក់លាក់៖ វាក្យសព្ទវិទ្យា អង្គហេតុជាក់លាក់។ ចំណេះដឹងអំពីវិធី និងមធ្យោបាយនៃការដោះស្រាយជាក់លាក់៖ អនុសញ្ញា និន្នាការ និងលំដាប់ចំណាត់ថ្នាក់ និងប្រភេទ។ ចំណេះដឹងអំពីសាកលភាវូបនីយកម្មនិងអរូបីក្នុងវិស័យមួយ៖ គោលការណ៍ និងទូទៅនីយកម្ម ទ្រឹស្តី និងរចនាសម្ព័ន្ធ។

ឧទាហរណ៍៖ ចូររាប់ឈ្មោះប្រាសាទបុរាណឱ្យបានបី។

២-ការយល់ដឹង (Comprehension)

ការយល់ដឹង រួមបញ្ចូលការបង្ហាញការយល់ដឹងអំពីការពិត និងគំនិតដោយការរៀបចំសង្ខេបបកប្រែទូទៅ ផ្តល់ការពិពណ៌នា និងបញ្ជាក់ពីគំនិតសំខាន់ៗ។

ឧទាហរណ៍៖ចូរសង្ខេបអំពីលក្ខណៈសម្គាល់ប្រាសាទក្នុងរចនាបថភ្នំដា។

៣-ការអនុវត្ត (Application)

ការអនុវត្ត ពាក់ព័ន្ធនឹងការប្រើប្រាស់ចំណេះដឹង ដែលទទួលបាន ដោះស្រាយបញ្ហា នៅក្នុងស្ថានភាពថ្មីដោយអនុវត្តចំណេះដឹងបច្ចេកទេស និងច្បាប់ដែលទទួលបាន។ អ្នកសិក្សាគួរតែអាចប្រើចំណេះដឹងជាមុន ដើម្បីដោះស្រាយបញ្ហាកំណត់ទំនាក់ទំនង និងរបៀបដែលពួកគេអនុវត្តក្នុងស្ថានភាពថ្មី។ ឧទាហរណ៍៖ តើគេអាចប្រើប្រាស់វិធីណាខ្លះ ដើម្បីការពារប្រាសាទបុរាណឱ្យនៅគង់វង្សយូរអង្វែង?

៤-ការវិភាគ (Analysis)

ការវិភាគ ពាក់ព័ន្ធនឹងការពិនិត្យ និងបំបែកព័ត៌មាន ទៅជាផ្នែកសមាសធាតុកំណត់ពីរបៀប ដែលផ្នែកទាក់ទងគ្នាទៅវិញទៅមកកំណត់អត្តសញ្ញាណមូលហេតុ ឬមូលហេតុការសន្និដ្ឋាននិងការស្វែងរកស្តុតាងដើម្បីគាំទ្រដល់ការធ្វើទូទៅនីយកម្ម។ លក្ខណៈរបស់វា រួមមាន៖

- *ការវិភាគលើធាតុ*

- ការវិភាគទំនាក់ទំនង
- ការវិភាគអំពីអង្គការ

ឧទាហរណ៍៖ ប្រៀបធៀបប្រាសាទខ្មែរក្នុងរចនាបថអង្គរវត្ត និងរចនាបថបាយ័ន។

៥-សំយោគ (Synthesis)

សំយោគ ពាក់ព័ន្ធនឹងការបង្កើតរចនាសម្ព័ន្ធ ឬលំនាំពីធាតុចម្រុះ។ វាក៏សំដៅទៅលើទង្វើនៃការដាក់ផ្នែករួមគ្នា ដើម្បីបង្កើតទាំងមូល។ លក្ខណៈរបស់វា រួមមាន៖ ការផលិតទំនាក់ទំនងតែមួយគត់ ការផលិតផែនការ ឬសំណុំប្រតិបត្តិការ ដែលបានស្នើ ឧទាហរណ៍: ចូររៀបរាប់ពីធាតុ ឬផ្នែកផ្សេងៗ ដើម្បីសាងសង់បាននូវប្រាសាទ នៅសម័យចេនឡា។

៦-វាយតម្លៃ (Evaluation)

វាយតម្លៃ រួមមានការបង្ហាញ និងការពារមតិដោយធ្វើការវិនិច្ឆ័យអំពីព័ត៌មានសុពលភាពនៃគំនិត ឬគុណភាពការងារ ដោយផ្អែកលើលក្ខណៈវិនិច្ឆ័យ។ លក្ខណៈរបស់វារួមមាន៖

-ការវិនិច្ឆ័យទាក់ទងនឹងភស្តុតាងផ្ទៃក្នុង

-ការវិនិច្ឆ័យតាមលក្ខណៈវិនិច្ឆ័យខាងក្រៅ ឧទាហរណ៍ តើប្រាសាទបុរាណខ្មែរមានគុណតម្លៃជាប្រវត្តិ សាស្ត្រយ៉ាងដូចម្តេចខ្លះ?

ចំណាត់ថ្នាក់វិទ្យាថ្មី

កំណែប្រែថ្មីនៃចំណាត់វិទ្យា សម្រាប់វិស័យពុទ្ធិត្រូវបានបង្កើតឡើងក្នុងឆ្នាំ ២០០១។

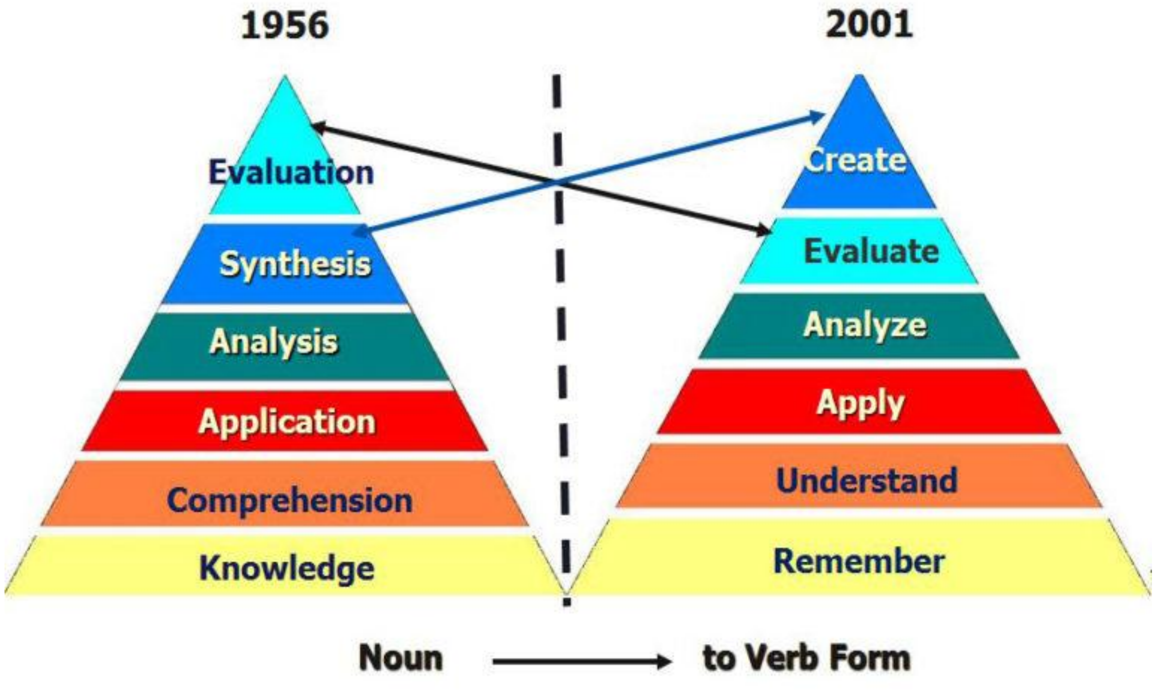

រូបភាពទី១៖ ការកែសម្រួលខ្លឹមសារនៅឆ្នាំ២០០១(ប្រភព៖ Google Images)

ការកែសម្រួលខាងលើនេះ បង្ហាញថា ការផ្លាស់ប្តូរការប្រើពាក្យក្នុងឋានានុក្រមនេះ ពីពាក្យនាម មកជា កិរិយាសព្ទសម្មភាព មិនមែននាម ឬកិរិយាសព្ទសភាពដូចពីមុនទេ។

ម៉្យាងវិញទៀត គេបានលុបចោលកម្រិតសំយោគទី៥ចោល ទម្លាក់ការវាយតម្លៃនៅកម្រិតទី៦ មកកម្រិតទី៥ និងបន្ថែមកម្រិតទី៦ ជាកម្រិតបង្កើត ឬច្នៃប្រឌិត។

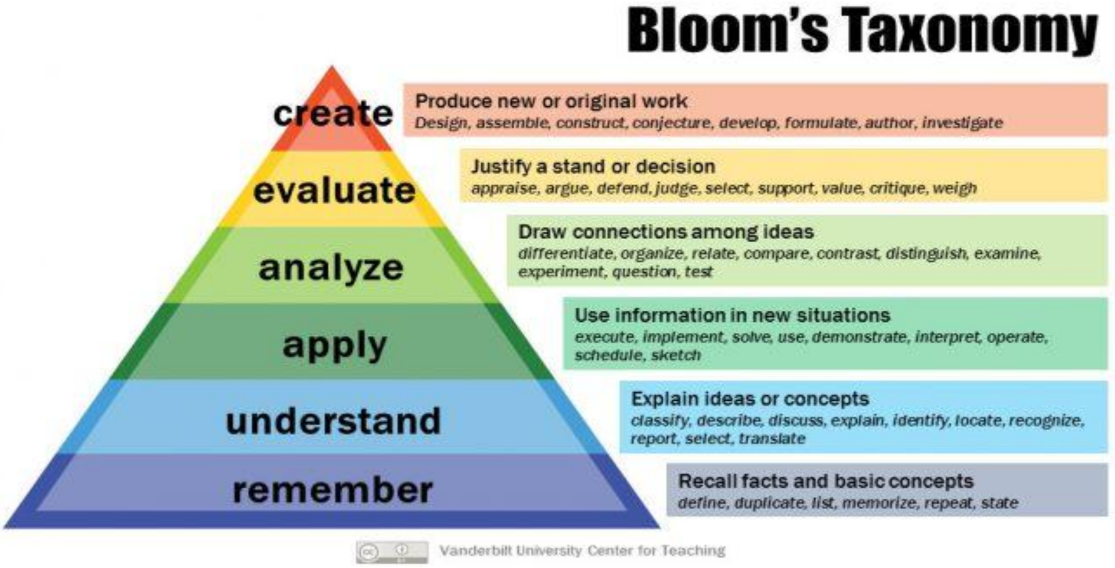

រូបភាពទី២៖ ការកែសម្រួលខ្លឹមសារ នៅឆ្នាំ២០០១ និងនិយមន័យនៃកម្រិតនីមួយៗ

(ប្រភព៖ Google Images)

ចំណាត់ថ្នាក់វិទ្យាប្លូម បានជ្រាបចូលទៅក្នុងការធ្វើផែនការបង្រៀន និងការបង្រៀនអស់រយៈពេលជិត៥០ឆ្នាំ មុនពេលវាត្រូវបានកែសម្រួលនៅក្នុងឆ្នាំ២០០១។ ទោះបីជាមានការកែប្រែសំខាន់ទាំងនេះ ត្រូវបានបោះពុម្ពផ្សាយក្នុងឆ្នាំ២០០១ក៏ដោយ ក៏គួរឱ្យភ្ញាក់ផ្អើលដែរ ដែលនៅតែមានអ្នកអប់រំដែលមិនធ្លាប់ឮពី Anderson and Krathwohl ឬការងារសំខាន់របស់ពួកគេ ទាក់ទងនឹងចំណាត់ថ្នាក់វិទ្យាប្លូមខាងពុទ្ធិ។ អ្នកនិពន្ធបឋមទាំងពីរនេះ ស្ថិតក្នុងទីតាំងល្អឥតខ្ចោះ ដើម្បីរៀបចំចំណាត់ថ្នាក់វិទ្យាយ៉ាងសំខាន់។ ពួកគេបានហៅក្រុមចិត្តវិទូអប់រំ និងអ្នកអប់រំ ដើម្បីជួយពួកគេក្នុងការកែប្រែ។ Lorin Anderson ធ្លាប់ជានិស្សិតម្នាក់របស់ Benjamin Bloomដ៏ល្បីល្បាញហើយ David Krathwohl ជាដៃគូម្នាក់របស់ប្លូម ដូចដែលគាត់បានបង្កើតចំណាត់ថ្នាក់វិទ្យាពុទ្ធិបែបបុរាណរបស់គាត់។

នៅសហរដ្ឋអាម៉េរិក ចាប់ពីចុងទសវត្សឆ្នាំ១៩៥០ ដល់ដើមទសវត្សឆ្នាំ១៩៧០ មានការប៉ុនប៉ងបំបែក និងចាត់ថ្នាក់វិស័យផ្សេងៗគ្នានៃការរៀនសូត្ររបស់មនុស្ស៖ ពុទ្ធិ (ការចេះដឹង) សញ្ចេតនា (ចិត្តរំភើបអារម្មណ៍) និងចិត្តចលនា (ការអនុវត្ត ឬ

ចលនារាងកាយ កាយវិញ្ញាណ ការប៉ះ ឬដៃ/រាងកាយ)។ កិច្ចខិតខំប្រឹងប្រែងនេះ ទទួលបានលទ្ធផលជាស៊េរីនៃចំណាត់ថ្នាក់វិទ្យា សម្រាប់វិស័យនីមួយៗ។ ចំណាត់ថ្នាក់វិទ្យា ដែលបានរៀបរាប់ខាងលើ ទាក់ទងនឹងទិដ្ឋភាពផ្សេងៗគ្នា នៃការរៀនសូត្ររបស់មនុស្ស ហើយត្រូវបានរៀបចំឡើង តាមឋានានុក្រម ដែលមានការនាំមុខពីមុខងារសាមញ្ញបំផុត ទៅមុខងារដែលស្មុគស្មាញជាង។ ចំណាត់ថ្នាក់វិទ្យាពុទ្ធិរបស់ Bloom ជាមូលដ្ឋានគ្រឹះនៃការបណ្តុះបណ្តាលគ្រូ និងការរៀបចំវិជ្ជាជីវៈសម្រាប់ជិត៤០ឆ្នាំ មុនពេលដែល Anderson និង Krathwohl បានបង្កើតកំណែថ្មី។ ទិដ្ឋភាពទូទៅនៃការផ្លាស់ប្តូរទាំងនោះ បង្ហាញនៅខាងក្រោម។

ខណៈពេលដែលចំណាត់ថ្នាក់វិទ្យាទាំងអស់ខាងលើ ត្រូវបានកំណត់ និងប្រើប្រាស់អស់ជាច្រើនឆ្នាំមកហើយ នៅនាដើមសតវត្សទី២១ នៅក្នុងកំណែថ្មីនៃចំណាត់ថ្នាក់វិទ្យាពុទ្ធិ ដែលគេស្គាល់ជាទូទៅ ថាជាចំណាត់ថ្នាក់វិទ្យារបស់ Bloom។ គេក៏អាចស្វែងរកគេហទំព័រ សម្រាប់ឯកសារយោងផ្សេងៗគ្នានូវចំណាត់ថ្នាក់វិទ្យាពីរផ្សេងទៀត គឺសញ្ចេតនា និងចិត្តចលករ។ មានការពិភាក្សាដ៏មានតម្លៃជាច្រើន ពីការអភិវឌ្ឍឋានានុក្រមទាំងអស់ ព្រមទាំងឧទាហរណ៍នៃអត្ថប្រយោជន៍ និងកម្មវិធី នៅក្នុងការបង្រៀន។ ទោះយ៉ាងណាក៏ដោយ វាជាការសំខាន់ក្នុងការកត់សម្គាល់ថា នៅក្នុងការពិភាក្សាមួយចំនួននេះ អ្នកនិពន្ធគេហទំព័រខ្លះ បានបកស្រាយខុសនូវដែនប៉ះពាល់និងចិត្តសាស្ត្រជាផ្នែកបន្ថែមនៃការងាររបស់ Bloom។ អ្នកនិពន្ធទាំងនេះ មានកំហុសធ្ងន់ធ្ងរ។ វិស័យពុទ្ធិដំបូង ត្រូវបានពិពណ៌នា ហើយត្រូវបានបោះពុម្ពផ្សាយនៅឆ្នាំ ១៩៥៦។ David Krathwohl ជាអ្នកនិពន្ធម្នាក់នៅក្នុងចំណោមអ្នកនិពន្ធដើម ស្តីអំពីចំណាត់ថ្នាក់វិទ្យានេះ។ ការងារនេះ ត្រូវបានដាក់ឈ្មោះតាមអ្នកនិពន្ធជាន់ខ្ពស់ ឬអ្នកនិពន្ធទីមួយB. Bloom។ វិស័យសញ្ចេតនា មិនត្រូវបានចាត់ ថ្នាក់រហូតដល់ឆ្នាំ១៩៦៤ ហើយដោយសារលោក David Krathwohl ជាអ្នកនិពន្ធឈានមុខគេក្នុងការខិតខំនេះ គួរតែមានឈ្មោះរបស់គាត់មិនមែនឈ្មោះ Bloom ទេ។ Bloom មិនបានធ្វើអ្វីមួយជា មួយវិស័យចិត្តចលករទេ និងវាមិនត្រូវបានពិពណ៌នា ឬដាក់ឈ្មោះទេ រហូតដល់ដើមទសវត្សឆ្នាំ ១៩៧០។ មានកំណែ៣នៃចំណាត់ថ្នាក់វិទ្យា ដោយអ្នកនិពន្ធ៣ផ្សេងគ្នា គឺHarrow (១៩៧២)Simpson (១៩៧២) និង Dave (១៩៧០)។

វិស័យពុទ្ធិបែបថ្មីចែកជា៖

១-ចងចាំ (Remember)

រំលឹកឡើងវិញនូវចំណេះដឹង ពាក់ព័ន្ធទៅនឹងលំនឹកវែង ដែលគេបានរៀន ឬជួបប្រទះពីពេលមុនៗ កិរិយាសព្ទដែលត្រូវប្រើមានដូចជា ឱ្យអត្ថន័យ ពិពណ៌នា កំណត់អត្តសញ្ញាណ ដាក់ស្លាកសម្គាល់ រាយនាម ផ្គូផ្គង ដាក់ឈ្មោះ ផ្តល់នូវចំណុចសំខាន់ៗ

រំលឹក ស្គាល់ ចម្លងតាម ជ្រើសរើស បញ្ជាក់ កំណត់ទីតាំង...។

ឧទាហរណ៍៖ ចូរពិពណ៌នាផ្សារទំនើបមួយ ដែលប្អូនៗ ទើបបានទស្សនាកាលពីសប្ដាហ៍មុនៗ

២-យល់ (Understand)

បង្កើតន័យពីខ្លឹមសាររៀន ឬបង្រៀន រួមបញ្ចូលទាំងទំនាក់ទំនងផ្ទាល់មាត់ការសរសេរ និងក្រាហ្វិកៗ

កិរិយាសព្ទដែលត្រូវប្រើ មានដូចជា ពន្យល់ ការពារ ប្រៀបធៀប ប៉ាន់ប្រមាណ ធ្វើចំណាត់ថ្នាក់ ធ្វើទូទៅនីយកម្ម បកស្រាយ ព្យាករ សរសេរឡើងវិញ សង្ខេបបកប្រែ...។ ឧទាហរណ៍៖ ចូរប្រៀបធៀបតួអង្គនាងវិធាវី និងយុន នារីៗ

៣-អនុវត្ត(Apply)

អនុវត្ត ឬប្រើប្រាស់នីតិវិធី ក្នុងស្ថានភាពដែលបានផ្ដល់ឱ្យៗ កិរិយាសព្ទដែលត្រូវប្រើ មានដូចជា អនុវត្តរៀបចំ ចាត់ចែង សម្ដែងធ្វើវិនាជកម្ម ដោះស្រាយស្ថាបនា បង្ហាញធ្វើឱ្យមើលរកឃើញ កែកុន កែតម្រូវ ប្រតិបត្តិព្យាករ រៀបចំត្រៀមបម្រុង ផលិត/បង្កើតភ្ជាប់ទំនាក់ទំនង/ផ្សារភ្ជាប់ បង្ហាញ ដាក់តាំងជ្រើសរើស

ឧទាហរណ៍៖ ចូរអនុវត្តឬប្រតិបត្តិច្បាប់នៃស្ថិតិ ដើម្បីវាយតម្លៃភាពគួរទុកចិត្តបាននៃតេស្តសំណេរៗ

៤-វិភាគ (Analyze)

បែងចែកចំណេះដឹងទៅតាមផ្នែក ហើយកំណត់ពីទំនាក់ទំនងរវាងគ្នាទៅវិញទៅមក និងចំពោះរចនាសម្ព័ន្ធ ឬគោលបំណងជារួមៗ កិរិយាសព្ទដែលត្រូវប្រើ មានដូចជា វិភាគ ពាយលម្អិត ប្រៀបធៀប ជ្រើសរើស ផ្ទុយ បំបែកញែក ឬបែងចែក...។

ឧទាហរណ៍៖ ប្រមូលទិន្នន័យពីនាយកដ្ឋាន ឬផ្នែក និងជ្រើសកិច្ចការ ដែលបានតម្រូវសម្រាប់ការបណ្ដុះបណ្ដាលៗ

៥-វាយតម្លៃ (Evaluate)

ធ្វើការវាយតម្លៃដោយផ្អែកលើលក្ខណៈវិនិច្ឆ័យ និងស្តង់ដាៗ កិរិយាសព្ទដែលត្រូវប្រើ មានដូចជា ចាត់ថ្នាក់ វាយតម្លៃ ពិនិត្យតាមដាន ត្រួតពិនិត្យ តេស្ត វិនិច្ឆ័យ ជ្រើសរើស ធ្វើយុត្តិកម្ម...។ ឧទាហរណ៍៖ ជ្រើសដំណោះស្រាយ ដែលមានប្រសិទ្ធភាពបំផុត សម្រាប់ដោះស្រាយភាពក្រីក្រៗ

៦-បង្កើតថ្មី (Create)

ដាក់សមាសភាពរួមគ្នា ដើម្បីបង្កើតមុខងារទាំងមូលៗ រៀបចំឡើងវិញនូវសមាសភាពឱ្យទៅជាគំរូឬរចនាសម្ព័ន្ធថ្មីៗ កិរិយា សព្ទដែលត្រូវប្រើ មានដូចជា បង្កើតធ្វើផែនការនិពន្ធអភិវឌ្ឍបង្កើតថ្មី ច្នៃប្រឌិត រៀបចំ ស្ថាបនា ផលិត ចងក្រង មានគម្រោង បង្កើតឡើង...។

ឧទាហរណ៍៖ បង្កើតម៉ាស៊ីនបូមទឹក ដោយមិនប្រើឋាមពលប្រេងឥន្ធនៈ ដើម្បីស្រោចដំណាំក្នុងចម្ការរបស់អ្នកៗ

២-វិស័យចិត្តចលនា The psycho-motor domain (action-based)

ឋានានុក្រមនៃចិត្តចលនាទាក់ទងនឹងការរៀន (A scaffolding hierarchy of the pyscho- motor domain related to learning)។ ជំនាញនៃវិស័យចិត្តចលនា ពិពណ៌នាអំពីសមត្ថភាព នៅក្នុងការប្រើឧបករណ៍ ឬការប្រើប្រាស់ចលនានៃរាងកាយ ដូចជាការធ្វើអ្វីដោយដៃឬញញួរ។ គោលបំណងនៃចិត្តចលនាជាធម្មតាផ្តោតលើការផ្លាស់ប្តូរ ការអភិវឌ្ឍឥរិយាបថ ឬជំនាញ។ លោកប៊្លូម និងសហការីរបស់គាត់មិនដែលបែងចែកវិស័យចិត្តចលករជាចំណាត់ថ្នាក់ទេ។ ក៏ប៉ុន្តែក្រោយមកមានអ្នកអប់រំដទៃទៀតបានបង្កើតវិស័យចិត្តចលករជាចំណាត់ថ្នាក់។ លោក Simpson (១៩៧២) បានលើកឡើងនូវចំណាត់ថ្នាក់ដូចខាងក្រោម៖

១-ប្រត្យក្សារម្មណ៍ (Perception) សមត្ថភាពក្នុងការប្រើអារម្មណ៍ដើម្បីបង្ហាញសកម្មភាពមានចលនា៖ ចាប់ផ្តើមពីការភ្ញោចអារម្មណ៍ តាមរយៈការជ្រើសរើសគំរូជាតម្រុយ ទៅដល់ភាពអាចចេះបកស្រាយបាន។

ឧទាហរណ៍៖ ការប៉ាន់ស្មានកន្លែងដែលគ្រាប់បាល់មួយនឹងធ្លាក់ចំទីតាំងដ៏ត្រឹមត្រូវបន្ទាប់ពីវាត្រូវបានគេបោះទៅ។ គេអាចកំណត់សីតុណ្ហភាពដ៏ត្រឹមត្រូវក្នុងចង្ក្រានមួយ ដែលកំណត់ដោយក្លិន និងរសជាតិអាហារ។ គេអាចកំណត់កម្ពស់របស់ដែកចូកនៅលើរថយន្តដឹកទំនិញ ដោយធៀបនឹងកន្លែងដែលដៃលើកទំនិញទាក់ទងនឹងក្ដាររបស់រថយន្ត។

ពាក្យគន្លឹះ៖ ជ្រើសរើស ពិពណ៌នា រកឃើញខុសប្លែកគ្នាកត់សម្គាល់ កំណត់អត្តសញ្ញាណដាក់ដោយឡែកទាក់ទងជ្រើសរើស។

២-សំណុំ/ការកំណត់ (Set)

ការត្រៀមខ្លួនដើម្បីធ្វើសកម្មភាព ៖ រួមបញ្ចូលទាំងផ្នែកផ្លូវចិត្ត ផ្លូវកាយ និងផ្លូវអារម្មណ៍។ ផ្នែកទាំងបីនេះ មិនអាចកំណត់ទុកជាមុននូវការឆ្លើយតបរបស់មនុស្សចំពោះស្ថានភាពផ្សេងៗគ្នាបានទេ (ពេលខ្លះគេហៅថាផ្នត់គំនិត)។ ចិត្តចលករនេះមានទំនាក់ទំនងយ៉ាងជិតស្និទ្ធជាមួយនឹងបំណែងចែករង "ឆ្លើយតបទៅនឹងបាតុភូត" នៃដែនដែលមានឥទ្ធិពល។

ឧទាហរណ៍៖ ដឹងនិងធ្វើសកម្មភាពតាមលំដាប់លំដោយនៃដំណើរការផលិត។ ទទួលស្គាល់សមត្ថភាព និងចំណុចខ្សោយរបស់គាត់។ បង្ហាញពីបំណងចង់រៀនពីដំណើរការថ្មីៗ (ការលើកទឹកចិត្ត)។

ពាក្យគន្លឹះ ៖ ចាប់ផ្តើមបង្ហាញ ពន្យល់ ផ្លាស់ទី ដំណើរការប្រតិកម្ម បង្ហាញ បញ្ជាក់ស្ម័គ្រចិត្ត។

៣-ឆ្លើយតបតាមការណែនាំ

(Guided response)

ដំណាក់កាលដំបូងនៃការរៀនជំនាញដែលស្មុគស្មាញរួមមាន ធ្វើត្រាប់តាម រៀនសាកល្បងតាម និងរៀនពីកំហុស ៖ ក្នុងការសម្រេចលទ្ធផលបានល្អកម្រិតណា គឺវាអាស្រ័យលើការអនុវត្តជាក់ស្តែង។

ឧទាហរណ៍៖ ដោះស្រាយសមីការគណិតវិទ្យាតាមរយៈការធ្វើបទបង្ហាញជាមុន។ ធ្វើតាមការណែនាំដើម្បីបង្កើតបានជាគំរូ។ ធ្វើតាមការលើកដៃជាសញ្ញារបស់អ្នកណែនាំខណៈពេលយើងកំពុងរៀនប្រតិបត្តិការរថយន្តស្ទូច។ ពាក្យគន្លឹះ៖ ថតចម្លង ផ្គូនតាម ធ្វើតាម ធ្វើប្រតិកម្ម ធ្វើឡើងវិញ ឆ្លើយតប។

៤-យន្តការ (Mechanism)

ដំណាក់កាលកម្រិតមធ្យមក្នុងការរៀនជំនាញដ៏ស្មុគស្មាញ៖ ការឆ្លើយតបទៅនឹងអ្វីដែលបានរៀន វាបានក្លាយជាទម្លាប់នៃការធ្វើដដែលៗ ហើយវាត្រូវបានអនុវត្តប្រកបដោយទំនុកចិត្តនិងប្រកបដោយជំនាញច្បាស់លាស់។

ឧទាហរណ៍ ប្រើកុំព្យូទ័រផ្ទាល់ខ្លួន ជួសជុលម៉ាស៊ីន ដែលលេចធ្លាយ បើករថយន្ត។

ពាក្យគន្លឹះ៖ ប្រមូលផ្តុំ ក្រិតតាមខ្នាត ស្ថាបនា រុះរើ សម្តែង គោង ជួសជុល កិន កំដៅ រៀបចំ វាស់វែង ជួសជុល លាយបញ្ចូលគ្នា រៀបចំ គំនូសព្រាង។

៥-ភាពពេញលេញលើចម្លើយតប

(Complex overt response)

ការអនុវត្តប្រកបដោយភាពប៉ិនប្រសប់នៃសកម្មភាពចលករ វារួមបញ្ចូលនូវគំរូដ៏ពេញលេញ៖ ភាពត្រឹមត្រូវត្រូវ បានចង្អុលបង្ហាញយ៉ាងរហ័ស ត្រឹមត្រូវ និងមានការសម្របសម្រួលកម្រិតខ្ពស់ និងត្រូវការថាមពលអប្បបរមា។ ក្នុងផ្នែកនេះ រួមបញ្ចូលទាំងការអនុវត្តដោយគ្មានការស្ទាក់ស្ទើរ និងការអនុវត្តដោយស្វ័យប្រវត្តិ។ ឧទាហរណ៍៖ បត់រថយន្តទៅកន្លែងចតរថយន្តបានស្របគ្នា។ ដំណើរការកុំព្យូទ័រ បានរហ័សនិងត្រឹមត្រូវ។ បង្ហាញសមត្ថភាពនៅពេលកំពុងលេងព្យ៉ាណូ។

ពាក្យគន្លឹះ៖ ប្រមូលផ្តុំបង្កើតក្រិតតាមខ្នាតស្ថាបនារុះរើ បង្ហាញ គោងជួសជុល កិន កម្តៅ រៀបចំវិធានការជួសជុលលាយបញ្ចូលគ្នា រៀបចំគំនូសព្រាង។

សម្គាល់៖ ពាក្យគន្លឹះ គឺដូចគ្នានឹងយន្តការដែរ ប៉ុន្តែមានគុណកិរិយាឬគុណនាម ដែលបង្ហាញពីដំណើរការលឿនល្អប្រសើរត្រឹមត្រូវជាង។ល។

៦-ការសម្របខ្លួន (Adaptation)

ជំនាញត្រូវបានអភិវឌ្ឍយ៉ាងល្អ ហើយបុគ្គលម្នាក់ៗ អាចកែប្រែលំនាំចលនាឱ្យសមនឹងតម្រូវការពិសេស។

ឧទាហរណ៍៖ ឆ្លើយតបប្រកបដោយប្រសិទ្ធភាពចំពោះបទពិសោធដែលមិនបានរំពឹងទុក។ កែប្រែការណែនាំដើម្បីបំពេញតម្រូវការរបស់អ្នកសិក្សា។ ធ្វើកិច្ចការដោយម៉ាស៊ីនវាទទួលលទ្ធផលលើសពីការរំពឹងទុក(ម៉ាស៊ីនមិនខូចហើយមិនមានគ្រោះថ្នាក់ ក្នុងការបំពេញភារកិច្ចថ្មីទេ)។ពាក្យគន្លឹះ៖ សម្របតាម ជ្រើសរើស រៀបចំឡើងវិញ រំលឹកឡើងវិញ ប្រែប្រួល។

៧-ប្រភពដើម (Origination)

បង្កើតគំរូសកម្មភាពថ្មី ដើម្បីឱ្យសមស្របទៅនឹងស្ថានភាពជាក់លាក់ ឬបញ្ហា

ដាក់លាក់៖ លទ្ធផលនៃការសិក្សាបញ្ជាក់ពីភាពច្នៃប្រឌិតដោយផ្អែកលើជំនាញ ដែលមានការអភិវឌ្ឍកម្រិតខ្ពស់។

ឧទាហរណ៍៖ បង្កើតសំណុំថ្មីឬគំរូថ្មីទាក់ទងនឹងគំនិត ឬទ្រឹស្តីថ្មីៗ។ បង្កើតកម្មវិធីបណ្តុះបណ្តាលថ្មីនិងទូលំទូលាយ។ បង្កើតទម្លាប់ហាត់ប្រាណជាប្រចាំ។

ពាក្យគន្លឹះ៖ រៀបចំបង្កើតកសាង រួមបញ្ចូលគ្នារចនា ផ្តួចផ្តើមតែងសរសេរ រចនាបង្កើតថ្មី គំនិតផ្តួចផ្តើម ប្រភពដើម។

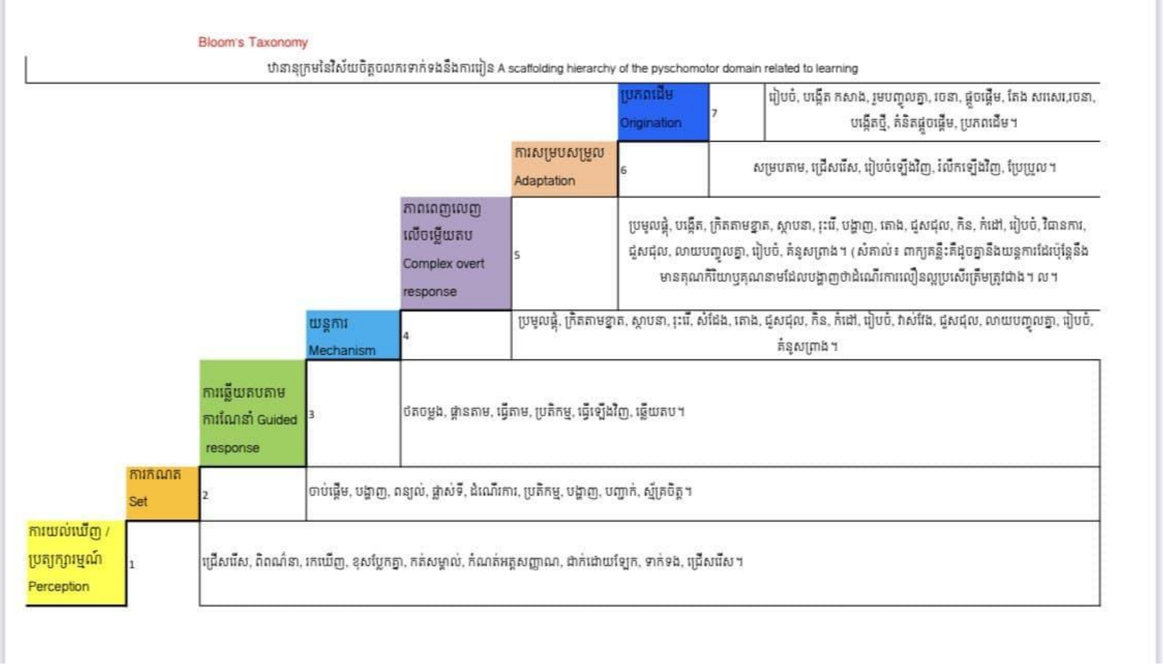

៣-វិស័យសញ្ចេតនា(ផ្អែកលើចិត្តរំភើប) The Affective Domain (Emotio-nbased)

៣-១.និយមន័យនៃវិស័យសញ្ចេតនា

វិស័យសញ្ចេតនា ពិពណ៌នាអំពីវត្ថុបំណងនៃការសិក្សា ដែលសង្កត់ធ្ងន់លើអារម្មណ៍ ចិត្តរំភើប ឬកម្រិតនៃការទទួលយក ឬការបដិសេធ។ វត្ថុបំណងសញ្ចេតនាប្រែប្រួលពីការយកចិត្តទុកដាក់សាមញ្ញទៅបាតុភូតដែលបានជ្រើសរើសទៅជាលក្ខណៈស្មុគស្មាញ ប៉ុន្តែមានលក្ខណៈស្របគ្នាខាងក្នុងនៃចរិតលក្ខណៈ និងមនសិការ។ យើងបានរកឃើញវត្ថុបំណងធំមួយចំនួននៅក្នុងអក្សរសិល្ប៍ ដែលបានសម្តែងចេញជាចំណាប់អារម្មណ៍ ឥរិយាបថកោតសរសើរ គុណតម្លៃនិងឈុតអារម្មណ៍ឬភាពលំអៀង (From Krathwohl et al., ១៩៦៤)។

វិស័យសញ្ចេតនា គឺជាផ្នែកមួយនៃប្រព័ន្ធមួយ ដែលត្រូវបានបោះពុម្ពផ្សាយនៅឆ្នាំ១៩៦៥ សម្រាប់ការកំណត់ការយល់ដឹងនិងការដោះស្រាយរបៀបដែលមនុស្សរៀន។ ផ្នែកមួយនៅក្នុងវិចារណកថារបស់ ប៊្លូម ការចាត់ថ្នាក់នៃវត្ថុបំណងអប់រំនេះ រួមបញ្ចូលទាំងវិស័យពុទ្ធិ និងវិស័យចិត្តចលនា។

វិស័យសញ្ចេតនា គឺជាវិស័យមួយក្នុងចំណោមវិស័យចំនួនបីរបស់ប៊្លូម ដែលពីរផ្សេងទៀត គឺជាវិស័យពុទ្ធិ និងវិស័យចិត្តចលនា (Bloom et all., ១៩៥៦)។

វិស័យសញ្ចេតនា (Krathwohl, Bloo-m, Masia,១៩៧៣) រួមបញ្ចូលទាំងរបៀបដែលយើងដោះ ស្រាយជាមួយវត្ថុអារម្មណ៍ ដូចជាអារម្មណ៍ គុណតម្លៃ ការកោតសរ សើរភាពរីករាយ ការលើកទឹកចិត្ត និងអាកប្បកិរិយា។ ប្រភេទធំៗទាំង៥ ត្រូវបានចុះបញ្ជីពីឥរិយាបថសាមញ្ញបំផុតរហូតដល់ស្មុគ ស្មាញបំផុត៖

នេះ គឺជាការពិពណ៌នាអំពីជំហាននីមួយៗនៅក្នុងវិចារណកថា ដោយចាប់ផ្តើមពីកម្រិតមូលដ្ឋានបំផុត។ (ដកស្រង់ចេញពីវចនានុក្រមវិចារណកថារបស់Krathwhl)។

៣-២.តើអ្វីជាវិស័យសញ្ចេតនាដែលជះឥទ្ធិពលដល់ការអប់រំ?

ប្រសិនបើយើងខំប្រឹងអនុវត្តនិរន្តរភាពរបស់ Krathwohl et al., ចំពោះការបង្រៀនរបស់យើង បន្ទាប់មកយើងកំពុងលើកទឹកចិត្តសិស្ស មិនត្រឹមតែទទួលបានព័ត៌មាននៅផ្នែកខាងក្រោម នៃឋានានុក្រមសញ្ចេតនានោះទេ។ យើងចង់ឱ្យពួកគេឆ្លើយតបទៅនឹងអ្វីដែលពួកគេរៀនផ្តល់តម្លៃរៀបចំវា ហើយថែមទាំងអាចកំណត់ថា ខ្លួនជានិស្សិតវិទ្យាសាស្ត្រ ជំនាញវិទ្យាសាស្ត្រ ឬអ្នកវិទ្យាសាស្ត្រទៀតផង។

យើងក៏ចាប់អារម្មណ៍លើអាកប្បកិរិយារបស់និស្សិត ចំពោះវិទ្យាសាស្ត្រ អ្នកវិទ្យាសាស្ត្រ ការរៀនវិទ្យាសាស្ត្រ និងប្រធានបទវិទ្យាសាស្ត្រជាក់លាក់។ យើងចង់ស្វែងរកវិធីបង្រៀន ដែលលើកទឹកចិត្តសិស្ស និងទាក់ទាញពួកគេចូលរៀន។ ប្រធានបទវិស័យសញ្ចេតនានៅក្នុងការអប់រំ រួមមានអាកប្បកិរិយា ការលើកទឹកចិត្ត របៀបទំនាក់ទំនង របៀបគ្រប់គ្រងថ្នាក់រៀន របៀបរៀន ការប្រើប្រាស់បច្ចេកវិទ្យាក្នុងថ្នាក់រៀន និងការប្រាស្រ័យទាក់ទងមិនមែនពាក្យសម្តី។ វាក៏សំខាន់ផងដែរ ដែលមិនត្រូវបិទសកម្មភាពសិស្ស ឬការប្រាស្រ័យទាក់ទងល្អៗ ដែលឆ្ពោះទៅរកវិស័យសញ្ចេតនា និងរារាំងសិស្សមិនឱ្យចូលរួម។

នៅក្នុងការអប់រំ ស្ទើរតែគ្រប់អ្នកនិពន្ធណែនាំនៅក្នុងសំណេររបស់ពួកគេដោយបញ្ជាក់ថា វិស័យសញ្ចេតនា គឺចាំបាច់សម្រាប់ការរៀនសូត្រ ប៉ុន្តែវាត្រូវបានសិក្សាតិចតួចបំផុត ដែលភាគច្រើនត្រូវបានគេមើលរំលងដែលមានភាពវៃឆ្លាតបំផុត និងពិបាកវាយតម្លៃបំផុត ចំពោះវិស័យទាំងបីរបស់ប៊្លូម។ នៅក្នុងការបង្រៀនក្នុងថ្នាក់ជាផ្លូវការកិច្ចខិតខំប្រឹងប្រែងភាគច្រើនរបស់គ្រូ ជាធម្មតា ចូលទៅក្នុងផ្នែកយល់ដឹងនៃការបង្រៀន និងការរៀន ហើយភាគច្រើនម៉ោងសិក្សាត្រូវបានរចនាឡើង សម្រាប់លទ្ធផល

នៃការយល់ដឹង។ ដូចគ្នាដែរ ការវាយតម្លៃការរៀនសូត្រយល់ដឹង គឺងាយស្រួល ប៉ុន្តែការវាយតម្លៃលទ្ធផលសិក្សាដែលទទួលបាន គឺពិបាក។ ដូច្នេះ មានតម្លៃសំខាន់ក្នុងការសម្រេចបាននូវសក្តានុពល ក្នុងការបង្កើនការសិក្សារបស់សិស្ស តាមរយៈការចូលទៅក្នុងវិស័យសញ្ចេតនា។ ដូចគ្នានេះដែរ និស្សិតអាចជួបប្រទះនូវឧបសគ្គ ដែលរារាំងដល់ការរៀនសូត្រ ដែលមិនអាចទទួលស្គាល់ ឬមិនអាចដោះស្រាយបាន នៅពេលប្រើគោលវិធីពុទ្ធិសុទ្ធសាធ។

វិស័យសញ្ចេតនារួមមាន អារម្មណ៍ ចិត្តរំភើប និងអាកប្បកិរិយារបស់បុគ្គល។ ប្រភេទនៃវិស័យសញ្ចេតនា រួមមាន ការទទួលបាតុភូត ការឆ្លើយតបទៅនឹងបាតុភូត ការវាយតម្លៃ ការរៀបចំ និងការកំណត់លក្ខណៈ (Anderson et all., ២០១១)។ វិស័យសញ្ចេតនានៃបាតុភូតទទួលបានបង្កើតការយល់ដឹងអំពីអារម្មណ៍ និងចិត្តរំជួល ក៏ដូចជាសមត្ថភាពប្រើប្រាស់ការយកចិត្តទុកដាក់ដែលបានជ្រើសរើស។ នេះអាចរួមបញ្ចូលការស្តាប់ដោយយកចិត្តទុកដាក់ ចំពោះមេរៀននៅក្នុងថ្នាក់។ អនុវិស័យនៃការឆ្លើយតបទៅនឹងបាតុភូតពាក់ព័ន្ធនឹងការចូលរួមយ៉ាងសកម្មរបស់អ្នក សិក្សានៅក្នុងថ្នាក់ឬក្នុងកំឡុងពេលពិភាក្សាជាក្រុម (Cannon and Feinstein, ២០០៥)។ ការឱ្យតម្លៃទាក់ទងនឹងសមត្ថភាព ក្នុងការមើលឃើញពីតម្លៃរបស់អ្វីមួយ ហើយបង្ហាញវាបាន។ នេះរួមបញ្ចូលទាំងសមត្ថភាពរបស់អ្នកសិក្សាក្នុងការចែករំលែកទស្សនៈ និងគំនិតរបស់ពួកគេអំពីបញ្ហាផ្សេងៗ ដែលបានលើកឡើងនៅក្នុងថ្នាក់។ សមត្ថភាពរបស់សិស្សក្នុងការផ្តល់អាទិភាពដល់គុណតម្លៃមួយផ្សេងទៀត និងបង្កើតប្រព័ន្ធតម្លៃពិសេសមួយត្រូវបានគេស្គាល់ថាជាការរៀបចំ។ នេះអាចត្រូវបានវាយតម្លៃដោយតម្រូវការឱ្យតម្លៃ លើការងារសិក្សារបស់មនុស្សម្នាក់ ដែលផ្ទុយពីទំនាក់ទំនងសង្គមរបស់ពួកគេ។ ដែនបន្ទាប់នៃចរិតលក្ខណៈពន្យល់ ពីសមត្ថភាពក្នុងការធ្វើឱ្យតម្លៃខាងក្នុង និងអនុញ្ញាតឱ្យពួកគេគ្រប់គ្រងអាកប្បកិរិយារបស់បុគ្គលម្នាក់ៗ។ ដោយមើលឃើញពីចំណុចនេះ និស្សិតចាត់ទុកថា ការងារសិក្សាមានសារៈសំខាន់ខ្ពស់ ព្រោះវាដើរតួនាទីយ៉ាងសំខាន់ក្នុងការសម្រេចចិត្តលើផ្លូវអាជីព ដែលត្រូវជ្រើសរើស ជាជាងអ្វីដែលអាចមាន។

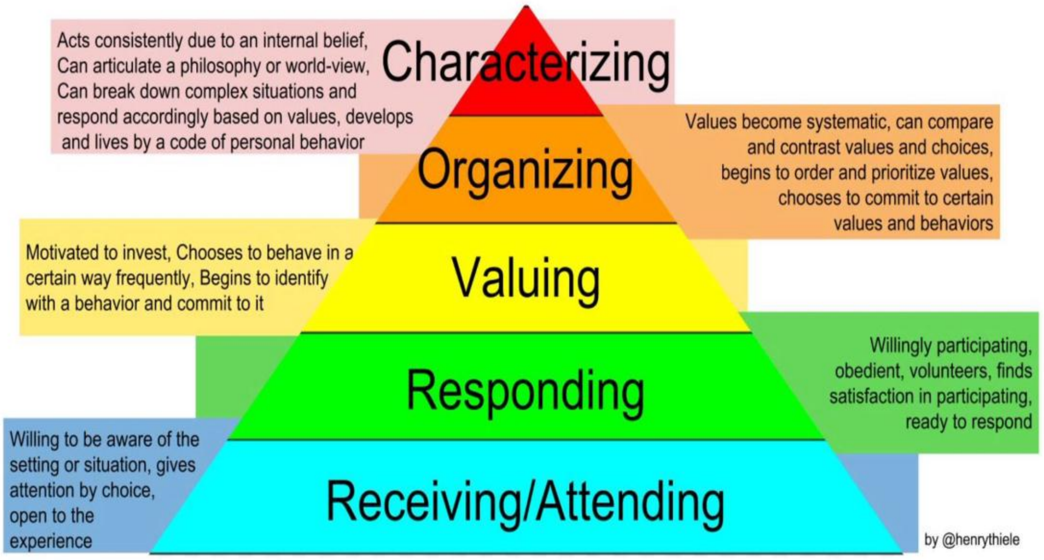

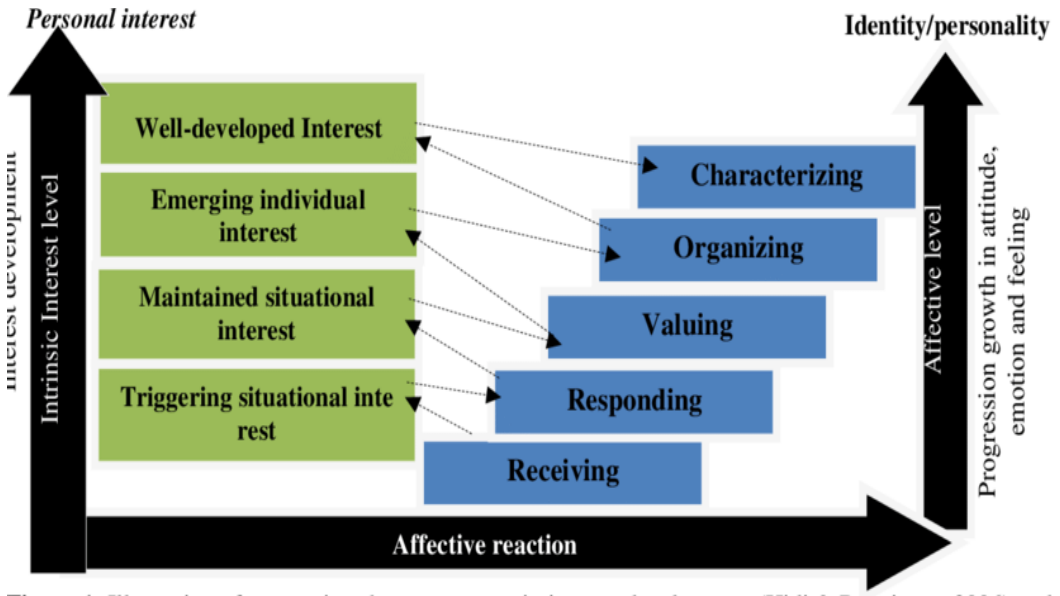

ប្រភេទនៃវិស័យសញ្ចេតនា រួមមាន៖

ការទទួលបាន ជាការយល់ដឹងចំពោះអត្ថិភាពនៃគំនិត សម្ភារៈ ឬបាតុភូតជាក់លាក់ហើយមានឆន្ទៈក្នុងការអត់ធ្មត់ចំពោះពួកគេ។

ឧទាហរណ៍ រួមមាន៖ ដើម្បីធ្វើឱ្យមានភាពខុសគ្នា ដើម្បីទទួលយកស្តាប់ (សម្រាប់) ដើម្បីឆ្លើយតប។

ការឆ្លើយតប ត្រូវបានប្តេជ្ញាចិត្តក្នុងវិធានការតូចមួយចំពោះ គំនិត សម្ភារៈ ឬបាតុភូតដែលពាក់ព័ន្ធ ដោយឆ្លើយតបយ៉ាងសកម្មចំពោះពួកគេ។

ឧទាហរណ៍គឺ៖ គោរពតាម,ធ្វើតាម, សរសើរ, ស្ម័គ្រចិត្ត, ចំណាយពេលទំនេរនៅក្នុង, ការអបអរសាទរ។

ការឱ្យតម្លៃ គឺមានឆន្ទៈឱ្យអ្នកដទៃយល់ឃើញថា ជាការផ្តល់តម្លៃដល់ គំនិត សម្ភារៈ ឬបាតុភូតជាក់លាក់។

ឧទាហរណ៍ រួមមាន៖ ដើម្បីបង្កើនជំនាញរស់នៅក្នុងការបោះបង់ ការឧបត្ថម្ភធន ការគាំទ្រ ការជជែកវែកញែក។

ការរៀបចំ គឺទាក់ទងតម្លៃទៅនឹងអ្វីដែលមានរួចហើយ ហើយនាំវាទៅជាទស្សនវិជ្ជាប្រកប ដោយភាពសុខដុម និងខាងក្នុងខ្លួន។

ឧទាហរណ៍ រួមមាន៖ ពិភាក្សា ទ្រឹស្តីកម្ម ការបង្កើត តុល្យភាព ត្រួតពិនិត្យ។

ការកំណត់លក្ខណៈ គឺត្រូវធ្វើសកម្មភាពជាប់លាប់ ស្របតាមគុណតម្លៃដែលគេបានកំណត់។ ឧទាហរណ៍រួមមាន៖ ពិនិត្យឡើងវិញការទាមទារ ការវាយតម្លៃខ្ពស់ ការចៀសវាងការទប់ទល់ការគ្រប់គ្រង ការដោះស្រាយ។

ការពិពណ៌នាអំពីប្រភេទសំខាន់ៗនៅក្នុងវិស័យសញ្ចេតនា៖

វិស័យសញ្ចេតនា Affective Domain	***កិរិយាសព្ទសមរម្យ*** Illustrative Verbs
ការទទួលបាន៖ ការយល់ដឹង ឆន្ទៈក្នុងការស្តាប់ ការយកចិត្តទុកដាក់ ដែលបានជ្រើសរើស។	ឧទាហរណ៍៖ ស្តាប់អ្នកដទៃដោយការគោរព។ ស្តាប់ និងចងចាំឈ្មោះមនុស្ស ដែលបានណែនាំថ្មីៗ។ ពាក្យគន្លឹះ៖ សួរជ្រើសរើស ពិពណ៌នា ធ្វើតាម ផ្តល់ឱ្យ កាន់ កំណត់ ទីតាំង ឈ្មោះ, ចង្អុលទៅ ជ្រើសរើស អង្គុយ កំណត់ ឆ្លើយតប ប្រើប្រាស់
ការឆ្លើយតប៖ ការចូលរួមយ៉ាងសកម្មលើផ្នែកនៃអ្នកសិក្សា។ ចូលរួម និងប្រតិកម្មចំពោះបាតុ ភូតជាក់លាក់មួយ។ លទ្ធផលនៃការសិក្សា អាចសង្កត់ធ្ងន់លើការអនុលោមតាមការឆ្លើយតប ឆន្ទៈក្នុងការឆ្លើយតប ឬការពេញចិត្តក្នុងការឆ្លើយតប (ការលើកទឹកចិត្ត) ។	ឧទាហរណ៍៖ ចូលរួមក្នុងការពិភាក្សាថ្នាក់។ ផ្តល់បទបង្ហាញ។ សំណួរអំពីឧត្តមគតិ គំនិត គំរូ ជាដើម ដើម្បីស្វែងយល់ឱ្យបានពេញលេញ។ ដឹងពីច្បាប់សុវត្ថិភាព និងអនុវត្តវា។ ពាក្យគន្លឹះ៖ ចម្លើយ ជួយ ជំនួយអនុលោម ពិភាក្សា ស្វាគមន៍ ជួយ ស្លាក អនុវត្តបង្ហាញ អាន សូត្រ របាយការណ៍ ជ្រើសរើស ប្រាប់សរសេរ។

ការវាយតម្លៃ៖ *តម្លៃ ឬការឱ្យតម្លៃដែលមនុស្សម្នាក់ភ្ជាប់ទៅនឹងវត្ថុ បាតុភូត ឬអាកប្បកិរិយាជាក់លាក់។ នេះរាប់ចាប់ពី ការទទួលយកសាមញ្ញ រហូតដល់ស្ថានភាពនៃការប្តេជ្ញាចិត្តកាន់តែស្មុគស្មាញ។ ការវាយតម្លៃគឺផ្អែកលើការបំប្លែងផ្ទៃក្នុងនៃសំណុំនៃតម្លៃដែលបានបញ្ជាក់ ខណៈពេលដែលតម្រុយនៃតម្លៃទាំងនេះត្រូវបានបង្ហាញអាកប្បកិរិយានៃអ្នកសិក្សាហើយជារឿយៗ អាចកំណត់អត្តសញ្ញាណបាន។*	***ឧទាហរណ៍៖*** *បង្ហាញពីជំនឿលើដំណើរការប្រជាធិបតេយ្យ។ មានភាពរសើបចំពោះភាពខុសគ្នាបុគ្គលនិងវប្បធម៌(ភាពចម្រុះនៃតម្លៃ) បង្ហាញពីសមត្ថភាពក្នុងការដោះស្រាយបញ្ហាសំណើផែនការដើម្បីកែលម្អសង្គម និងអនុវត្តតាមដោយការប្តេជ្ញាចិត្ត។ ជូនដំណឹងដល់អ្នកគ្រប់គ្រងលើបញ្ហា ដែលមនុស្សម្នាក់មានអារម្មណ៍ខ្លាំងអំពីអ្វីមួយ។* ***ពាក្យគន្លឹះ៖*** *បញ្ចប់ បង្ហាញ ភាពខុសគ្នា ពន្យល់ ធ្វើតាម ទម្រង់ ផ្តួចផ្តើម អញ្ជើញ ចូលរួម បង្ហាញអំពីភាពត្រឹមត្រូវ ស្នើ អាន របាយការណ៍ ជ្រើសរើស ចែករំលែក សិក្សាធ្វើការ។*
ការរៀបចំ៖ *រៀបចំតម្លៃទៅជាអាទិភាពដោយប្រៀបធៀបតម្លៃផ្សេងៗគ្នា ដោះស្រាយជម្លោះរវាងពួកវា និងបង្កើតប្រព័ន្ធតម្លៃពិសេសមួយ។ ការសង្កត់ធ្ងន់ លើការប្រៀបធៀប ការទាក់ទង និងការសំយោគតម្លៃ។*	***ឧទាហរណ៍៖*** *ទទួលស្គាល់តម្រូវការសម្រាប់តុល្យភាពរវាងសេរីភាព និងអាកប្បកិរិយាទទួលខុសត្រូវ។ ទទួលយកទំនួលខុសត្រូវចំពោះអាកប្បកិរិយារបស់មនុស្សម្នាក់។ ពន្យល់ពីតួនាទីនៃការរៀបចំផែនការជាប្រព័ន្ធក្នុងការដោះស្រាយបញ្ហា។ ទទួលយកស្តង់ដាសីលធម៌វិជ្ជាជីវៈ។ បង្កើតផែនការជីវិតដែលសមស្របនឹងសមត្ថភាព ចំណាប់អារម្មណ៍ និងជំនឿ។ ការផ្តល់អាទិភាពដល់ពេលវេលាប្រកប ដោយប្រសិទ្ធភាព ដើម្បីបំពេញតម្រូវការអង្គភាព គ្រួសារនិងខ្លួនឯង។* ***ពាក្យគន្លឹះ៖*** *ប្រកាន់ខ្ជាប់ កែប្រែ រៀបចំ ផ្សំ ប្រៀបធៀប បំពេញ ការពារ ពន្យល់ បង្កើតទូទៅ កំណត់ រួមបញ្ចូល កែប្រែ បញ្ជា រៀបចំ រៀបចំ ទាក់ទង សំយោគ។*
ការកំណត់លក្ខណៈ (characterization)៖ *មានប្រព័ន្ធតម្លៃដែលគ្រប់គ្រងឥរិយាបថរបស់ពួកគេ។*	***ឧទាហរណ៍៖*** *បង្ហាញពីការពឹងផ្អែកលើខ្លួនឯងនៅពេលធ្វើការដោយឯករាជ្យ។ សហការក្នុងសកម្មភាពជាក្រុម(បង្ហាញការងារជា*

ឥរិយាបថ មានលក្ខណៈទូលំទូលាយ ជាប់លាប់ អាចទស្សន៍ទាយបាន និងសំខាន់បំផុតលក្ខណៈរបស់អ្នកសិក្សា។ គោលបំណងនៃការបង្រៀន គឺទាក់ទងនឹងគំរូទូទៅ នៃការកែតម្រូវរបស់សិស្ស(ផ្ទាល់ខ្លួនសង្គម អារម្មណ៍)!	ក្រុម) ប្រើវិធីសាស្ត្រគោលបំណងនៅក្នុងការដោះស្រាយបញ្ហា។ បង្ហាញការប្តេជ្ញាចិត្តប្រកប ដោយវិជ្ជាជីវៈចំពោះការអនុវត្តក្រមសីលធម៌ជារៀងរាល់ថ្ងៃ។ កែប្រែការវិនិច្ឆ័យ និងផ្លាស់ប្តូរអាកប្បកិរិយាដោយពន្លឺនៃភស្តុតាងថ្មី។ ឱ្យតម្លៃមនុស្សសម្រាប់អ្វី ដែលពួកគេមាន មិនមែនរបៀបដែលពួកគេមើលទៅ។ **ពាក្យគន្លឹះ៖** ធ្វើសកម្មភាព រើសអើង បង្ហាញឥទ្ធិពល ស្តាប់ កែប្រែ អនុវត្ត អនុវត្ត ស្នើ មានលក្ខណៈគ្រប់គ្រាន់ សំណួរ កែប្រែ បម្រើ ដោះស្រាយ ផ្ទៀងផ្ទាត់។

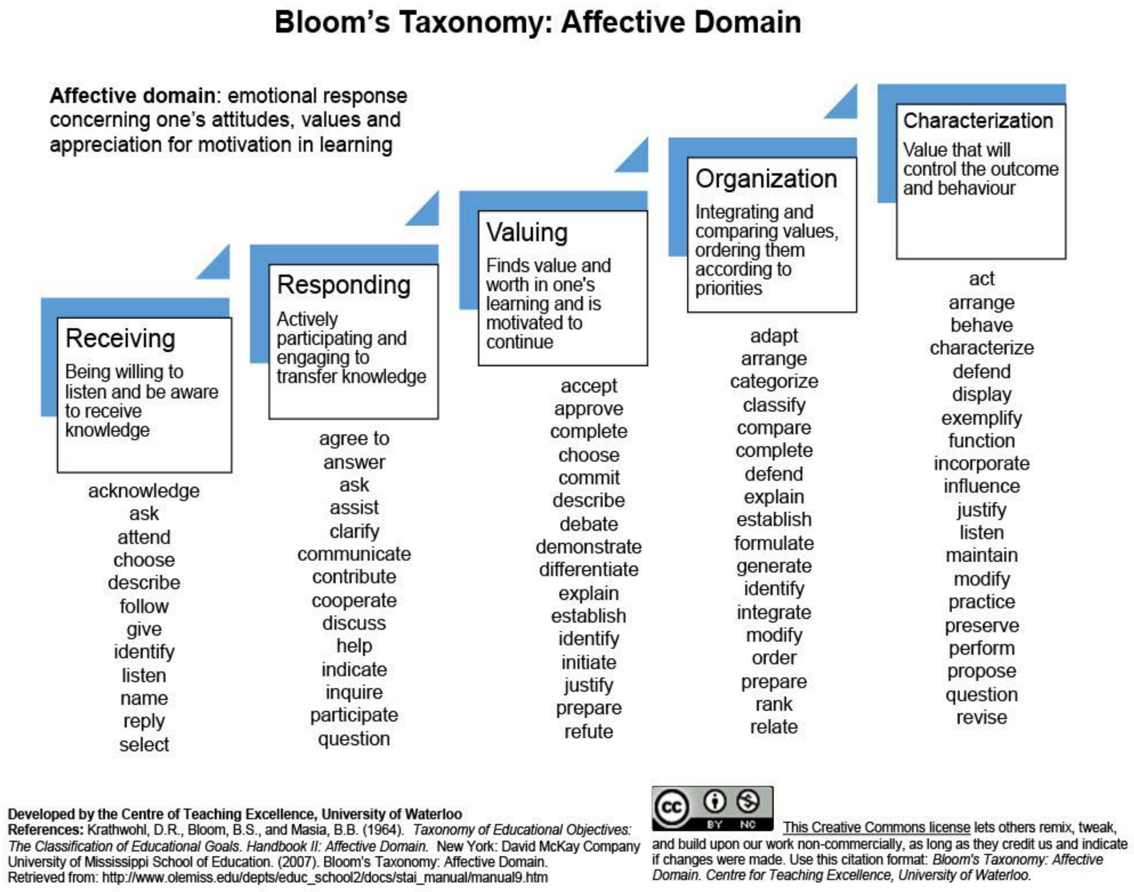

ពីកម្រិតទាបទៅកម្រិតខ្ពស់ រួមមាន ចងចាំ (Remember) យល់ដឹង(Understand) អនុវត្ត

២/សំណួរយល់ដឹង៖ កម្រិតនេះស្ថិតិក្នុងលំដាប់ទី២នៃប្រពន្ធ័ ដែលតម្រូវឱ្យសិស្សប្រើ

គំនិតរបស់ខ្លួន ដោយនិយាយអំពីខ្លឹមសារនៃមេរៀនរៀនរួចហើយ ឬដោយការធ្វើឃ្លាសាជាថ្មីជាដើម។ ការធ្វើទាំងនោះ រួមមានៈ ពណ៌នា ប្រៀបធៀប ពន្យល់ដោយទាញឧទាហរណ៍ បកស្រាយ ធ្វើឃ្លាសាជាថ្មី តម្រៀបសាឡើងវិញតាមលំដាប់លំដោយ បកស្រាយដោយប្រើភាពផ្ទុយគ្នា វែកញែកឱ្យឃើញភាពផ្ទុយគ្នាការរិះរកគំនិតសំខាន់ៗ។

គ/ សំណួរអនុវត្តៈ ស្ថិតក្នុងលំដាប់ទី៣នៃប្រព័ន្ធ សំណួរកម្រិតនេះ តម្រូវឱ្យសិស្សជ្រើសរើសកំណត់ចម្លើយត្រឹមត្រូវតែមួយគត់ ដោយផ្អែកទៅលើចំណុច និងសេចក្តីផ្សេងៗរបស់មេរៀនដែលរៀនរួចហើយ។ ការវាយតម្លៃក្នុងកម្រិតអនុវត្តទៅងនេះ រួមមានៈ អនុវត្ត រៀបចំតាមលំដាប់លំដោយនៃព័ត៌មាន ដោះស្រាយបញ្ហា សម្រេចចិត្តយកអ្វីមួយ ជ្រើសរើសយកចម្លើយតែមួយដែលត្រូវ ការប្រើប្រាស់ ការធ្វើចំណែកថ្នាក់ ការសរសេរឧទាហរណ៍ ឬការឱ្យឧទាហរណ៍ ឬក៏ការប្រើសំណួរថាៈ មួយណាដែល...? អ្វីទៅដែលល្អ...? ជាដើម។

ឃ/សំណួរវិភាគៈ សំណួរប្រភេទវិភាគនេះ ស្ថិតក្នុងលំដាប់កម្រិតខ្ពស់ និងជាកម្រិតទី៤នៃប្រព័ន្ធចំណាត់ថ្នាក់វិទ្យា ដែលនឹងតម្រូវឱ្យសិស្សពិនិត្យសម្គាល់ និងទាញលទ្ធផលសម្អាងជាទូទៅអំពីគោលគំនិតណាមួយ មុននឹងសម្រេចយកមតិបញ្ចប់ ឬធ្វើទូទៅនីយកម្ម។ សំណួរបែបវិភាគ ដែលស្ថិតក្នុងកម្រិតវិភាគ នេះរួមមានៈ ធ្វើវិភាគ ធ្វើសេចក្តីសន្និដ្ឋាន ទាញលទ្ធផលសម្អាងទៅលើអ្វីមួយ ផ្តល់នូវលក្ខណៈផ្សេងៗ ផ្តល់យោបល់ដើម្បីគាំទ្រមតិ រកបុព្វហេតុដើមនៃបញ្ហា កំណត់ជ្រើសយកកស្តុតាង ពិនិត្យសម្គាល់មូលហេតុ ឬសេចក្តីសម្អាងផ្សេងៗ និងត្រូវសួរថា ហេតុអ្វី...?

ង/ សំណួរវាយតម្លៃៈ កម្រិតសំណួរប្រភេទនេះ គឺស្ថិតក្នុងកម្រិតទី៥នៃប្រព័ន្ធចំណាត់ថ្នាក់វិទ្យា Bloom ដែលតម្រូវឱ្យសិស្សប្រើប្រាស់ការវិនិច្ឆ័យ ឬផ្តល់យោបល់ ក្នុងសកម្មភាពរួមមានៈ បញ្ចេញមតិយោបល់ សម្រេចចិត្ត វាយតម្លៃ ជជែកឬនិយាយគាំទ្រវិនិច្ឆ័យ ឬក៏ប្រើសំណួរថាៈ តើអ្នកយល់ស្របឬទេបើ.? តើអ្នកយល់យ៉ាងដូចម្តេច..? តើមួយណាដែលគ្រាន់ បើជាងគេ...?

ច/សំណួរបង្កើតថ្មីៈ កម្រិតសំណួរប្រភេទនេះ គឺស្ថិតក្នុងកម្រិតទី៦នៃប្រពន្ធ័ចំណាត់ថ្នាក់វិទ្យា Bloom ដែលតម្រូវឱ្យសិស្សប្រើប្រាស់ និងផ្តល់នូវគំនិតដើម ដើម្បីរៀបចំឡើងវិញនូវធាតុដើម្បីឱ្យទៅជាគំរូ និងរចនាសម្ព័ន្ធថ្មី។ កម្រិតនេះសិស្សមានសមត្ថភាពបង្កើតគំនិតថ្មី ឬគូសវាសនូវអ្វីដែលថ្មីដើម្បីឆ្លើយនឹងសំណួររបស់គ្រូ។ ការបង្កើតថ្មីរួមមានៈ ធ្វើផែនការនិពន្ធអភិវឌ្ឍបង្កើតថ្មី ច្នៃប្រឌិត រៀបចំស្ថាបនាផលិតចងក្រងរៀបចំគម្រោង។ល។ឬក៏ប្រើសំណួរថាៈ តើការផ្លាស់ប្តូរអ្វីខ្លះ ដែលអ្នកមានដើម្បីកែលម្អ? តើអ្នកនឹងពន្យល់ហេតុផល..តាមវិធីណា? តើអ្នកបង្កើត...តាមវិធីណាដែរ? តើអ្នកអាចបង្កើតអ្វីបាន......?

៤.២- ប្រព័ន្ធចំណាត់ថ្នាក់វិទ្យាប៊្លូម នៅក្នុងការកំណត់វត្ថុបំណងនៃការអប់រំ

ប្រភេទ (Categories)	អត្ថន័យនៃការអនុវត្តជាក់ស្ដែង
ក.ចងចាំ (Remember) សមត្ថភាពនៃការរំលឹកឡើងវិញបាន... ចំណេះដឹងពាក់ព័ន្ធនៃព័ត៌មានពិត រំលឹកព័ត៌មានឡើងវិញបានតំណាងប្រព័ន្ធចំណាត់ថ្នាក់ពិសេស ទទួលស្គាល់ព័ត៌មាននៅក្នុងខ្លឹមសារកម្រិតទាប។	ធ្វើបញ្ជីឱ្យនិយមន័យបញ្ជាក់កិនភាគ ចំណាត់ថ្នាក់ពិសេស មេរៀន ស្គាល់ឈ្មោះ...។
ខ. យល់ខ្លឹមសារ (Understand) សមត្ថភាពនៃការយល់អត្ថន័យព័ត៌មានដែលបានរៀន ... សិក្សារួចហើយ...	ព្យាករណ៍ បកស្រាយអត្ថន័យ ពន្យល់ន័យ សង្ខេបឱ្យតម្លៃ ចេះវាយតម្លៃ...។ ឧទាហរណ៍៖ បកស្រាយអត្ថន័យនៃកន្សោមពាក្យ ឃ្លា ប្រយោគ ឬល្បះក្នុងកំណាព្យ។
គ. អនុវត្ត (Apply) សមត្ថភាពនៃបម្រើបម្រាស់ព័ត៌មានដែលសិក្សារួចមកហើយទៅអនុវត្តក្នុងស្ថានភាពថ្មីថ្មោងនៃជីវភាពរស់នៅ។	ស្រាយបំភ្លឺពន្យល់ ដោះស្រាយ គណនាបញ្ជាក់ពីអត្តសញ្ញាណ បញ្ចេញមតិយោបល់ប្រើប្រាស់នៃព័ត៌មាន យកចំណេះដឹងទៅអនុវត្ត...។ ឧ.កំណត់អត្តសញ្ញាណសមាសភាពកំណាព្យដែលត្រូវលើយកមកបង្រៀន។
ឃ. វិភាគ (Analyze)	
សមត្ថភាពនៃការញែកដាច់នៃខ្លឹមសារមេរៀនទៅតាមផ្នែកនីមួយៗរបស់វានៅក្នុងបំណងនៃការយល់ដឹងបានពីរចនាសម្ព័ន្ធនៃមេរៀន។	វែកញែក បែងចែក ចែកជាប្រភេទ ធ្វើគម្រោងបញ្ជាក់អត្តសញ្ញាណ ញែកខ្លឹមសារដាច់ពីគ្នា...។ ឧ. បែងចែករចនាបថនៃអត្ថបទកំណាព្យពីរ
ង. □វាយតម្លៃ (Evaluate) សមត្ថភាពនៃការចេះវិច្ឆ័យទៅលើតម្លៃនៃខ្លឹមសារមេរៀនដោយយោលទៅតាមលក្ខណៈវិនិច្ឆ័យពិសេស។	ទិតៀន ពិនិត្យពិច័យ រៀបចំ ធ្វើកម្ចាយ ឱ្យរូបមន្ត និពន្ធកំណាព្យ សរសេរបានល្អ...។ ឧ. ឱ្យសិស្សនិពន្ធអត្ថបទកំណាព្យមួយ។
ឧ. នាំឱ្យសិស្សនិពន្ធអត្ថបទកំណាព្យមួយ ។	
ច. បង្កើតថ្មី (Create)	បង្កើត ធ្វើផែនការ និពន្ធ អភិវឌ្ឍ បង្កើតថ្មី

ដាក់ផ្សំធាតុបញ្ចូលគ្នាដើម្បីបង្កើតនូវភាពទាំងមូល តាមមុខងារ ឬទំនាក់ទំនង ឬតួនាទីទាំងមូល រៀបចំឡើងវិញនូវធាតុដើម្បីឱ្យទៅជាគំរូ និងរចនាសម្ព័ន្ធថ្មី សិស្សមានសមត្ថភាពបង្កើតគំនិតថ្មី ឬគូសវាសនូវអ្វីដែលថ្មី។	ច្នៃប្រឌិត រៀបចំ ស្ថាបនា ផលិត ចងក្រង រៀបចំគម្រោង...។ ឧ. សិស្សបង្កើតសម្ភារៈរៀនដោយប្រើប្រាស់ធនធានដែលមានក្នុងមូលដ្ឋាន។

៤.៣. សកម្មភាពរបស់សិស្ស ដើម្បីទទួលបានចំណេះដឹងពីការអប់រំ

ចំណាត់ថ្នាក់ (Categories)	វាក្យសព្ទទាក់ទងនឹងអាកប្បកិរិយា Illustrative behavioral terms
ក. ទទួលចំណេះដឹង (Receiving) ចំណងចំណូលចិត្តក្នុងការយល់ដឹងលើអត្ថប្រយោជន៍ នៃការសិក្សា គួបផ្សំគ្នាជាមួយនឹងបំណងប្រាថ្នា ចេះផ្តោតស្មារតីទៅលើសកម្មភាពសិក្សា។	ស្តាប់គ្រូ សួរគ្រូ ផ្តោតស្មារតី ពិនិត្យសង្កេត អនុវត្តតាម ខិតខំយកចិត្ត ទុកដាក់ ស្រាយបំភ្លឺបញ្ហា...។ ឧ. ចេះពិនិត្យសង្កេតថា សិស្សខ្លួចរស់នៅក្នុងស្ថាន ភាពដ៏ក្រលំបាក។
ខ. ទំទួលខុសត្រូវ (Responding) បំណងប្រាថ្នាចូលរួមយ៉ាងសកម្មនៅក្នុងសកម្មភាពដែលគ្រូបញ្ជា ហើយមានការពេញចិត្តចូលរួមសកម្មភាពនេះជាមួយមិត្តភ័ក្ត្រ។	មានសុឆន្ទៈ ស្តាប់គ្រូ បង្ហាញស្នាដៃល្អ ឆ្លើយសំណួរ ជួយមិត្តភ័ក្ត្រ...។ ឧ. មានសុឆន្ទៈធ្វើអំណោយជាប្រដាប់លេងកម្សាន្តដល់អង្គការសប្បុរសធម៌។
គ. វាយតម្លៃ (Valuing) មានប្រត្យក្សារម្មណ៍ទៅលើបាតុភូត ឬប្រកាន់ឥរិយាបថដ៏មានតម្លៃ។ វាយតម្លៃផងដែរទៅលើការជួយផ្តល់ជាមតិយោបល់ឬគោលជំហររបស់គណៈកម្មការណាមួយ។	ឱ្យតម្លៃ វែកញែកភាពខុសគ្នា វិនិច្ឆ័យ ចងក្រង បែងចែក វាយតម្លៃ អញ្ជើញភ្ញៀវ ...។
ឃ. ចាត់ចែង រៀបចំ (Organizing) ដំណើរការធ្វើសមាហរណកម្មទៅលើតម្លៃផ្សេងៗគ្នា បង្រួបបង្រួមភាពខុសផ្ទែកគ្នា និងបង្កើតរូបមន្តទៅលើប្រព័ន្ធនៃតម្លៃទំនិញដ៏មានស្ថិរភាពក្នុងស្រុក។	ប្រៀបធៀប គួបផ្សំគ្នា រៀបចំ ការពារ ធ្វើសំយោគ ធ្វើសមាហរណកម្ម ទទួលស្គាល់...។ ឧ.ធ្វើសមាហរណកម្មទៅលើជំនឿរបស់បុគ្គលសំដៅធ្វើឱ្យប្រព័ន្ធនៃតម្លៃផ្ទាល់ខ្លួនអភិវឌ្ឍឡើង។

ង.ការចេះបង្ហាញលក្ខណៈពិសេសតាមតម្លៃស្មុគ្រស្មាញ (Characterization by Value Complex) ការក្តាប់បាននូវប្រព័ន្ធនៃតម្លៃដែលចេះគ្រប់គ្រងឥរិយាបទប្រកបដោយស្ថិរភាពទៅតាមប្រព័ន្ធនៃតម្លៃផ្ទាល់ខ្លួន។	បញ្ចេញកាយវិការ បង្ហាញកាយវិការដ៏ថ្លៃថ្នូរ ប្រើពាក្យសម្តីដ៏សមរម្យ បង្ហាញឥទ្ធិពលក្នុងចំណោម អនុវត្ត បកស្រាយបំភ្លឺឱ្យគេយល់...។

៥. ផលប៉ះពាល់

ចំណាត់ថ្នាក់វិទ្យាប្ល៊ូម ដើរតួនាទីបែបទស្សនវិជ្ជាក្នុងការបង្រៀន ជាពិសេសអ្នកដែលពឹងផ្អែកលើជំនាញជាជាងទ្រឹស្តី។ អ្នកអប់រំចាត់ទុកខ្លឹមសារនេះថា ជាត្រីវិស័យសម្រាប់ជំនាញនៅក្នុងការបង្រៀន។ ការសង្កត់ធ្ងន់លើការគិតតាមលំដាប់លំដោយ ដែលមាននៅក្នុងទស្សនវិជ្ជា។ ទាំងនេះគឺផ្អែកលើការគិតកម្រិតខ្ពស់រួមមាន ការអនុវត្ត ការវិភាគ ការសំយោគ និងការវាយតម្លៃ។ ចំណាត់ថ្នាក់វិទ្យាប្ល៊ូម អាចត្រូវបានប្រើធ្វើជាឧបករណ៍សម្រាប់បង្រៀន និងដើម្បីជួយធ្វើឱ្យមានតុល្យភាពវាង ការវាយតម្លៃ និងការសិក្សា ការស្រាវជ្រាវរៀនសូត្ររបស់សិស្ស និស្សិត ក៏ដូចជាការចូលរួមក្នុងថ្នាក់រៀនដើម្បីធានាថា រាល់ការគិតគូរ ត្រូវបានអនុវត្ត នៅក្នុងការរៀនសូត្ររបស់និស្សិតរួមទាំងទិដ្ឋភាពនៃការស្វែងរកព័ត៌មានផ្សេងៗ។

ចំណាត់ថ្នាក់វិទ្យាប្ល៊ូម នៅតែជាប្រភពនៃការបំផុសគំនិត សម្រាប់ទស្សនវិជ្ជាអប់រំ និងសម្រាប់ការអភិវឌ្ឍយុទ្ធសាស្ត្របង្រៀនថ្មីៗ។ការអភិវឌ្ឍជំនាញដែលប្រព្រឹត្តទៅតាមលំដាប់លំ ដោយនៃការគិតគូរមានទំនាក់ទំនងល្អជាមួយការអភិវឌ្ឍ ផ្តោតជាសកលលើអក្សរសាស្ត្រ និងគំរូជាច្រើនទៀតក្នុងការរៀនសូត្រ និងមុខវិជ្ជាផ្សេងៗត្រូវបានរួមបញ្ចូលគ្នា។ សមត្ថភាពក្នុងការធ្វើអន្តរកម្មជាមួយនិងបង្កើតប្រព័ន្ធផ្សព្វ ផ្សាយ ត្រូវផ្អែកទាំងពីរ គឺពឹងលើជំនាញក្នុងការគិតកម្រិតខ្ពស់(ការវិភាគការ បង្កើតនិងការវាយតម្លៃ) និងពឹងលើជំនាញការគិតកម្រិតទាប (ចំណេះដឹងការយល់ដឹងនិងការ អនុវត្ត)។

សេចក្តីសន្និដ្ឋាន

ចំណាត់ថ្នាក់វិទ្យាប្ល៊ូម ជាគំរូឯកសារយោងដ៏អស្ចារ្យមួយ សម្រាប់អ្នកចូលរួមទាំងអស់ក្នុងការបង្រៀន ការបណ្តុះបណ្តាល ការរៀន ការបង្វឹកនៅក្នុងការរចនា ការផ្តល់និងការវាយតម្លៃនៃវិធីសាស្ត្រអភិវឌ្ឍទាំងនេះ។ ចំណាត់ថ្នាក់វិទ្យាប្ល៊ូម ផ្តល់នូវបញ្ជីត្រួតពិនិត្យដ៏សាមញ្ញ រហ័ស និងងាយស្រួលដើម្បីចាប់ផ្តើមរៀបចំផែនការអភិវឌ្ឍផ្ទាល់ខ្លួនណាមួយ។ ដូចទៅនឹងបញ្ជីត្រួតពិនិត្យណាមួយដែរ វាជួយកាត់បន្ថយហានិភ័យនៃការមើលរំលងទិដ្ឋភាពសំខាន់ៗមួយចំនួននៃការអភិវឌ្ឍដែលត្រូវការ។ ជាតុលម្អិតបន្ថែមទៀតនៅក្នុងដែននីមួយៗ (ម៉ាទ្រីស) ផ្តល់នូវចំណុចយោងបន្ថែមសម្រាប់ការរចនា និងការវាយតម្លៃការសិក្សា មិនថា

សម្រាប់មេរៀនតែមួយវគ្គ ឬសកម្មភាព ឬ សិក្សាទាំងមូល។
តម្រូវការបណ្តុះបណ្តាល ឬសម្រាប់កម្មវិធី

គន្ថនិទេស

1. -មាឃ សារី *ឧបទេសវិទ្យាទំនើប* ឆ្នាំ២០១០។
2. -Paola Ostinelli, ***Assessing the Affective Domain in Child and Youth Care,*** MARCH 2021.
3. -Allen, K., & Friedman, B.D. (2010). Affective learning: A taxonomy for teaching social work values. Journal of Social Work Values and Ethics, 7(2).
4. -Armstrong, P. (n.d.). Bloom′s Taxonomy. Center for Teaching, Vanderbilt University. https://cft.vanderbilt.edu/guides-sub-pages/blooms-taxonomy/
5. -Association for Child and Youth Care Practice. (2010). Competencies for Professional Child & Youth Work Practitioners.
6. Association of American Colleges and Universities. (2017). VALUE: Valid Assessment of Learning in Undergraduate Education.
7. -Avci, E. (2017). Learning from experiences to determine quality in ethics education. International Journal of Ethics Education. 2, 3-16. https://doi.org/10.1007/s40889-016-0027-6
8. -Baker, J. D. (2004). An investigation of relationships among instructor immediacy and affective and cognitive learning in the online classroom. The Internet and Higher Education, 7, 1-13. https://doi.org/10.1016/j.iheduc.2003.11.006
9. -Batt, A. (2015). Teaching and evaluating the affective domain in paramedic education. Canadian Paramedicine. 38, 22-23.
10. -Broussard, J. D. & Teng, E. J. (2019). Models for enhancing the development of experiential learning approaches within mobile health technologies. Professional Psychology: Research and Practice. 50(3). 195-203. http://dx.doi.org/10.1037/pro0000234

11. -Budd, D. (2020). Reflective practice in child and youth care. Canadian Scholars Press.
12. -Burns, M. (2016). The self in child and youth care. Child Care Press.
13. -Camelia, F., Ferris, T. L. J., & Cropley, D. H. (2018). Development and Initial Validation of an Instrument to Measure Students´ Learning About Systems Thinking: The Affective Domain. IEEE Systems Journal. 12(1). 115-124. https://doi.org/10.1109/JSYST.2015. 2488022
14. -Centre for Teaching Excellence. (n.d.) Bloom´s Taxonomy. University of Waterloo. Retrieved from: https://uwaterloo.ca/centre-for-teaching-excellence/sites/ca.centre-for-teaching-excel lence/files/uploads/files/affective_domain_-_blooms_taxonomy.pdf